

Terävästi tärkein tapaus uuden ilmailu-urheilun kalenterissa on joka toinen vuosi pidettävä MM-koitos. Siellä kohtaavat patoutunut tieto, ylin taito ja yltäkylläisin kokemus sekä tiiviin tutkimustyön hedelmät. Onnellisia ovat paikan päälle ylettäneet. Heidän osansa on mallikas paraatin vastaanotto. Nähtyä ja kuultua on vyörytetty mustaksi valkoiselle. Muun maailman ilmailulehdistö on omistanut hillitöntä huomiota hyppyparhaimmiston MM-kaansaannoksille. Halukas poimija sai kokoon seuraavan sikermän meikäläisen ilmailuharrastajan silmättäväksi.

Tämänkertaiset kehukset

antoi Leutkirchen Münchenin lähellä Länsi-Saksassa. Elokuun kymmenkunta päivää totuutta etsittiin. Kehukset eivät olleet kannustavat — vai sitäkö ne juuri olivatkin. Uskallusta ei ainakaan puuttunut järjestäjiltä. Monikaan ei ottaisi vastuulle kisojen sijoittamista yhdelle maailman pienimmistä hyppykentistä. Maaliristiltä oli ensinnäkin 300 m — lähimmälle rautatieasemalle. Ja kiskothan sellaisille tavallisesti johtavat, niin täälläkin. Lähempänä oli liissäksi sopivasti puita, kivistä rakennettuja taloja, betonipeitteisiä maanteitä ja muuta puoleensavetävää houkustusta. Varjon aukeneminen tuli yleensä sattuuta syvälle asumuskulttuurin pariin, josta sitten purjehdittiin kenttää kohden sight-seeing-tapaan. Loppulähestymisessä osuttiin jo kentän yläpuolelle ja maalilaskuissa kymmenistä metreistä ratkottiin esiin metrit, metreistä sentit ja senteistä millit. Jäipä kovassa kilpailussa hakijalle käteen — tai paremminkin jalkaan — nollaetäisyys ei vähempää kuin 35 kertaa. Tästä tuonempana. Kehysten sisällä pyörähteli ennätyksellinen

osanottajien määrä

131 miestä ja 39 naista eli yhteensä 170 kilpailijaa. Maiden luku oli kolmissenkymmentä. Sää sai ainakin yhtä suuren huomion järjestäjien taholta kuin purjelennon MM-kisoissa. Säätiiteen ylioppinut tohtori laati kerran puolesta tunnissa tuulikartan, jossa ilmeni tuulen suunta ja nopeus 100 metrin korkeuseroin. Ensimmäinen kartta oli valmis kello 5 aamulla ja viimeistä toimitettiin mustalle taululle auringon taipaillessa horisonttia.

Kilpailulajit

olivat entiset. Eli: 1) tarkkuushyppy 1000 metrissä, vapaa pudotus 0—10 sek; 2) tarkkuushyppy 1500 metrissä, vapaa pudotus 15—21 sek; 3) taitohyppy 2000 metrissä, vapaa pudotus 25—30 sek, pakollisen 8-osaisen liikesarjan suoritus, kaksi hyppyä, jotka molemmat arvosteltiin; 4) ryhmätarkkuushyppy 1000 metrissä, vapaa pudotus 0—10 sek; 5) ryhmätarkkuushyppy 1500 metrissä, vapaa pudotus 15—21 sek.

Tarkkuushypyissä suoritettiin yleensä kolme hyppyä, joista kaksi parasta arvosteltiin. Naisten taitohypyn ohjelma oli ensimmäistä kertaa täysin sama kuin miehilläkin.

Kilpailun kulku

Hyppykoneina käytettiin amerikkalaisten käyttöön asettamaa kuutta de Havilland Otter-konetta, jollaiseen sopii seitsemän hyppäijää. Koneet lensivät kaikkiaan 275 lentotuntia 10 kilpailupäivän mittaan. Ennen kisoja kaa-

Kavo Laurila

Laskuvarjourheilun VII suurkatselmus

vaihtoi hyppyluvuksi 3000. Harjoituskerrat mukaan lukien päästiin selvästi yli 2000 rajan. Kilpailuhyppyjä kertyi 1700, joista 500 taitohyppyä ja 1200 tarkkuushyppyä. Paras kilpailupäivä antoi 220 hyppyä ja huonoin 130. Minikäänlaista hämminkiä eikä onnettomuuksia esiintynyt. Kaksi varavarjoa pääsi käyttöön.

Mukana olleet väittävät yleisön ajoittain lämmenneen kuin ainakin yleisurheilumaaottelussa. Taitohyppyä tosin oli vaikea seurata. Liikkeethän tapahtuivat korkeusväliillä 1800—1400 m eli kiikareita saavuttamattomissa. Miesten yleismestaruuden hankinta oli kiistanalaisia viime tinkaasti. Amerikkalaisen Fortenberryn tuli päästä alle 2 m maalista tittelin saadakseen. Se tiedettiin ennen hänen hyppyyään. Tulos oli 1,45 m ja mestaruus oma.

Naisten sarjan suuruus 39 kilpailijaa oli onnistunut, kun sen sijaan 131 miestä oli liikaa yhteen sarjaan tuloserojen ollessa varsin ilmeisiä. Tulevaisuudessa täytynee erottaa purjelennon tavoin erikoisluokkaa ja yleisluokkaa.

Olenneista kilpailun kulussa oli se valtava edistys, joka kahden viime vuoden aikana oli saavutettu. Edistys näkyi parhaiten kerrassaan ilmiömaisissa

tuloksissa

Maaliristin keskukseen osuneeksi tulokitaan kosketus keskipisteessä välähdelevään metallilevyyn, jonka halkaisija on 15 cm. Tällaisia saavutuksia on totuttu kunnioittamaan harvinaisuuksina. Leutkirchen merkitsi tälle käsitykselle romahdusmaista arvonlaskua, oikeastaan kertakaikkista inflaatiota. Ensimmäisessä kilpailulajissa saatiin 13 täysosumaa. Kymmenen päivän temmellyksissä helähti keskuslevy yhteensä mainitun 35 kertaa. Tämä oli 3 % tarkkuushyppöjen lukumäärästä. Tuloksia väliillä 0—1 m oli 97 kpl eli 8 %. 1—2 m keräsi 10 % tuloksista; 2—3 m 12 %; 3—5 m 20 %; 5—10 m 24 %. Yli 100 m maalista tultiin vain 21 hyppyllä (1,8 %). Terävää tilastoa.

Taitohyppöjen puolella olivat lukevat yhtä häikäiseviä. Kahdeksan liikkeen sarja suoritettiin 8—10 sekunnissa, kaikki miehiä. 10—12 sek kului ohjelman läpikäyntiin 11 naisten ja 80 miesten hyppyllä; 12—15 sekuntia taas 55 naisten ja 109 miesten hyppyllä.

Oli aloitteleva tasokin edustettuna. Juuri taitohyppy on kompastuskivi ensimmäistä kertaa kisoissa mukana olijolle. Pisteiden pistettä ei irtota, mikäli jokin kuvio liikesarjasta jää suorittamatta tai mikäli suoritusjärjestys ei noudata maasta hyppyyhetken jälkeen annettua ohjetta. Turkki oli mukana ensimmäistä kertaa ja vain yksi sen

viidestä osanottajasta sai pisteitä, indonesialaisista ei ainoakaan. Nämä "kehitysmaat" edustivat poikkeuksia, joilla kärjen erinomaisuutta vain korostettiin. Selvää selvemmäksi tulee kehityksen kirkas hohde kun tämänkertaisia tuloksia

verrataan edellisiin kisoihin

Matka Orangesta 1962 Leutkircheniin 1964 on pitkä. Edellisten kisojen tuloksilla ei jälkimmäisissä olisi yltänyt juuri esittelyä pidemmälle. 1000 metrin tarkkuushypyssä Orangessa voittajan kaksi arvosteltua etäisyyttä olivat 0.00 ja 0.82 m, toisen miehen vastaavat lukemat olivat 0.00 ja 1.00 m, kolmannen 2.28 ja 2.68 m. Leutkirchenissä voitti kahdella täysosumalla, tultiin toiseksi luvuilla 0.00 ja 0.23, kolmanneksi 0.00 ja 0.30, neljänneksi 0.00 ja 0.32, viidenneksi 0.00 ja 0.63. Vasta kahdeksas mies jäi edellisten kilpailujen ensimmäistä huonommaksi.

Sama totuus vallitsi naisten puolella. Orangen voittaja olisi päässyt tuloksellaan viidenneksi Leutkirchenissä. Taitohypyissä oli jälki aivan samaa luokkaa. Kaksi vuotta sitten pääsi yksi mies liikesarjan lävitse alle 10 sek, mitä pidettiin suoranaisena ihmeenä. Nyt teki saman eleen viisi ensimmäistä, jopa kolme heistä molemmilla yrityksillä. Kyllä tällaisista tekijöistä voidaan syyllä käyttää nimitystä

kovia kasvoja

Laskuvarjourheilussa pelataan samalla valuutalla kuin esimerkiksi purjelennossa. Jo lukuisat lajikohtaiset suorituskerrat sanelevat sen, että sattuma on huono hevonon, sillä jää toiseksi. Jos aikoo kärkisijoille on oltava mistä ottaa ja on myös otettava toistamiseen. Kokemus on paras tae. Hyppyluvut suuriksi ja osallistumiset kilpailuihin useiksi, siinä puolestaan kokemuksen kokoomus. Voittaja amerikkalainen Dick Fortenberry on "polkenut tyhjää" yli 1500 kertaa; 1962 hän oli kolmas huolimatta murtuneesta olkapäästään ja 1960 muutaman sentin päässä hohtavimmasta mitalista. Hänen virkansa on muuten kersantti armeijassa ja luontaisena vai palveluksen muotonako lie mm. laskuvarjohyppy.

Edellisten kisojen yleismestari Jim Arender oli maailmanmestari myös 1960. Tällä kertaa hän kuului tuomariston ruumiinvammasyistä. Kas, loukkaantumiset koituvat tässä urheilussa helpommin ihmisosaksi kuin muissa ilmailulajeissa. Taitohypyn voittaja neuvostoliittolainen Tkatschenko oli taas kerran ylivoimaisuudessaan entisensä. 1962 hän oli ainoa mies alle 10 sek, tällä erää ainoa alle 9 sek. Eiköhän

jatkuva tiivis harjoittelu viene häntä seuraavissa kisoissa alle 8 sekunnissa läpi 8-osaisen liikesarjan. Yleiskilpailun kolmas mies ranskalainen Arrassus on voittanut Ranskan mestaruuksia ja voitti tänä vuonna ensimmäisen maailmanmestaruuden sotilashenkilöiden urheiluhypykilpailuissa.

Yhdestä tosiasiaista ei päästä erilleen. Kaikki tällä koitoksella ensi sijoille hakeutuneet ovat enemmän tai vähemmän ammattilaisia, tavallisesti enemmän. Heidän työnsä liittyy useimmiten armeijaan ja sisältää ilmaisia ja oikeastaan pakollisia urheiluhypyjä halujen täydeltä. Amatööriyden aika on tässäkin urheilussa ohitse; sotilashenkilöt ja "urheilun opiskelijat" noukkivat tulevaisuudessakin kärkisijat epäilyksittä ja ilman armoa.

Laskuvarjourheilun neljä suurta ovat jatkuvasti USA, Neuvostoliitto, Tšekkoslovakia ja Ranska. Ranskalaisia nämä kisat hieman koettelivat. Muuta hyvää kuin 3. sija naisten ja miesten yleispisteissä ei herunut. Lähelle huippua kurottui Itä-Saksa. Siellä pidetään muuten seuraavat MM-kilpailut 1966, joten harjoittelu varmasti vain tiivistyy voimassa ja laajuudessa.

Valmennusleirit ja toistuva kurssitus ovat muotia suurimman kunnan tavoittelijamaille. Itäksalainen Heinz Schaal, joka voitti 1000 metrin tarkkuushypyn, on suorittanut yli 1200 hyppyä alun jälkeen 1958. Eli 200 hyppyä vuodessa, valtion kustannuksella. Amerikkalaiset saivat myöhäisessä vaiheessa aivan uuden varjovarustuksen, ja jo siihen totuttautuminen vaati vähintään 50 hyppyä varjoa ja henkeä kohden. Heidän harjoitustahntinsa oli päivittäiset 5 hyppyä kolmen viikon ajan juuri ennen MM-kilpailuja, mikä hyppyys kuuleman mukaan kävi ankarasta työstä sinänsä.

Materiaalikatsaus

kohdistuu painavimmin juuri edellä mainittuun amerikkalaisuuteen nimeltään Pioneer Para Commander. Sen kumouksellisuuden astetta on verrattu lasikuituseipääseen omalla alallaan. Moni kirjoittaja on irronnut käsitteestä laskuvarjo leijan ja liitokoneen hyväksi. Peruskeksintö on alun perin ranskalainen. Herra Lemoigne, liitovarjon keksijä, möi patenttinsa Pioneer-tehtaalille ja tästä alusta on päässyt kehittymään puolittaisia ihmeitä.

Ehkä oleellisin on ohjausaukkojen lukumäärä 34, mikä on poikkeuksellisen paljon. Halkaisija on 24 jalkaa normaalin 28 jalan sijasta. Ja kuitenkin vajoamisnopeus on vaatimattomat 4 m/s. Entinen kilpailuvarjojen vajoamisnopeus tapaillee helposti arvoa 7 m/s.

Muutamat arvostelijat ovat sitä mieltä, että Para Commander on oikeastaan ensimmäinen ja ainoa oikea urheiluarjo. Kaikki tähänastiset ovat pelastusvarjoja, jotka on muunnettu kilpailutarkoitukseen. Para Commander pystyy kuuleman mukaan etenemään kokonaista 30 km/t, sen sekä vaaka-suoraa että vajoamisnopeutta voidaan vaihtaa lennon aikana ohjausaukkoja liikuttamalla. Sivuttaisvakavuuden takaavat sivulaipat ja heilahdusvaara poistuu vaakatasoisilla aukoilla. Ohjausaukkojen lukumääräkin on säädetävissä ohjaajan painon mukaan.

Tällä varjolla määrätyn ajanjakso-

na suoritetuista koehypyistä oli 95 % jäänyt korkeintaan 15 m keskipisteestä. Venäläisen Tkatchenkon ottaessa kilpailujen päätyttyä tuntumaa eli tyyppäjä hän aukaisi varjon noin 1000 metrissä ja koepurjehti eri suuntiin päätyen lopulta 20 cm maalipisteestä. Saamme nähdä, omaksutaanko idässä tämä lännen löytö. Viimeistään seuraavissa MM-kisoissa tämä selviää. Uuden varjon pakkaus ei erään kertojen mukaan ottanut kuin 8 minuuttia, mikä tuntuu uskomattomalta.

Toinen "fanaattinen" uutuus, joka kaiken lisäksi liittyy samaan Para Commanderiin, oli varavarjon sijoittaminen selkäpuolelle päävarjon päälle. Tällä tavalla suljetaan pois laskuista liikehdintää hidastavien turbulenssien syntyminen vatsapuolella vapaan ilmalennon aikana. Molemmat varjot — sekä pää- että varavarjo selästä lähtevinä — olivat muuten samalla kertaa auki Leutkirchenissä. Tämä käynee vastauksesta epäilijöiden ilmeiseen kysymykseen.

Muita keksintöjä ei juuri ollutkaan tai ne jäivät tyystin tämän käänteentekevän uutuuden varjoon. Tosin em. Schaal oli palannut takaisin silkkimateriaalin nailonin sijasta. Hän väitti silkkiä liukkaammaksi etenkin vähäisellä tuulella.

Härmä ei osallistunut

Olisiko pitänyt? Ruotsi oli 20. ja Norja 22., molemmat ensi kertaa mukana ja molemmat hännän jatkona. Mutta eihän se sijoitus, vaan se mukanaolo... MM-kisoista saa yllättävän selvänkin käsityksen kilpailuselostuksia lukemalla. Mutta ja mutta: kyllä osanotto on sittenkin korvaamaton kokemuksen, tiedon ja taidon lähde. Oli-

simme sijoittuneet todennäköisesti jonnekin 25—30. sijalle kansana ja yksilönä tienoille 100—130. Siitä huolimatta olisi pitänyt, pitäisi ja pitää meikälaisten moisiin messuihin rakentua. Opin sauna autuas aina, niin sanotaan.

Johan olisi ollut sykähdyttävää kilpailujen jälkeen suoritettussa ns. kansakuntien hypyssäkin. 42 urheiluhypypääjää lähti samanaikaisesti kuudesta Otter-koneesta korkeudessa 1800. Vapaassa ilmalennossa puikkelehtimisen jälkeen avattiin varjot ja näky oli mitä kirjavimmin viehkeä.

Siis 1966 Itä-Saksassa... Onko vapaaehtoisia vai...

Kilpailun yleisvoittaja Dick Fortenberry osui tällä kuvassamme esiintyvällä Para Commander-varjolla kolme kertaa naulan kantaan kahdeksasta tarkkuushypystä. Oleellista Para Commander-varjolle on ohjausaukkojen poikkeuksellisen suuri lukumäärä (näkyvät kuvassakin) sekä varjon sivulla olevat suuntakaistat.

